

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.1.3.2025

Pani
Mirosława Torłop
Dyrektor Delegatury Krajowego Biura Wyborczego
w Gdańsku

Krajowe Biuro Wyborcze
Delegatura w Gdańsku
ul. Okopowa 21/27
80-810 Gdańsk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. – wykonanie planu finansowego Krajowego Biura Wyborczego Delegatury w Gdańsku w zakresie wydatków na dotacje

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Krajowe Biuro Wyborcze Delegatura w Gdańsku, ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk (dalej: „Delegatura KBW”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosława Torłop, od 17 lipca 2007 r., powołana na stanowisko Dyrektora Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Gdańsku (dalej: „Dyrektor Delegatury KBW”)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Marta Gajewska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/20/2025 z 30 stycznia 2025 r., 2. Adam Gęstwicki, główny specjalista Kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/13/2025 z 21 stycznia 2025 r. oraz nr LGD/32/2025 z 17 lutego 2025 r.

(akta kontroli str. 1-8)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania planu finansowego na 2024 r. Delegatury KBW w zakresie wydatków na dotacje pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności.
Zakres kontroli	Realizacja wydatków budżetu państwa Delegatury KBW na dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. Opis ustalonego stanu faktycznego.

III. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W 2024 r. Delegatura KBW udzieliła łącznie 163 dotacji 59 jednostkom samorządu terytorialnego³. 33 objęte szczegółowym badaniem NIK dotacje udzielone 11 jst z przeznaczeniem na: aktualizację danych zgromadzonych w Centralnym Rejestrze Wyborców⁴, przygotowanie i przeprowadzenie wyborów do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast zarządzonych na dzień 7 kwietnia 2024 r.⁵ oraz przygotowanie i przeprowadzenie wyborów do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r.⁶ przekazane zostały w prawidłowo obliczonej wysokości i w terminach umożliwiających realizację ww. zadań. Pracownicy Delegatury KBW dokonali oceny wykorzystania udzielonych dotacji,

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 – dalej: „ustawa o NIK”.

² W kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: jst.

⁴ Dalej: aktualizacja danych w CRW.

⁵ Dalej: wybory samorządowe.

⁶ Dalej: wybory do PE.

a przyznane dotacje w części niewykorzystanej przez jst zostały zwrócone w terminie, o którym mowa w art. 168 ust. 1 ufp. Jednak weryfikacja wykorzystania dotacji nie objęła całości środków przyznanych na realizację zadań wyborczych.

Ponadto Dyrektor Delegatury KBW nie zatwierdziła rozliczenia przyznanych dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym na zasadach określonych w art. 152 ust. 2 ufp.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Wydatki

1.1. Dotacje

Wydatki Delegatury KBW w 2024 r. wyniosły ogółem 19 839,4 tys. zł, co stanowiło 99,3 % planu po zmianach (19 986,2 tys. zł). Wzrost wydatków o 18 392,3 tys. zł w stosunku do ustawy budżetowej (1 447, 1 tys. zł), wynikał m.in. ze zwiększenia budżetu jednostki na realizację zadań wyborczych (tj. przygotowanie i przeprowadzenie wyborów samorządowych oraz do Parlamentu Europejskiego) środkami z rezerw celowych budżetu państwa (pozycja 17 – Środki na finansowanie ustawowo określonych zadań dotyczących wyborów i referendum). Przyczyną niepełnego wykonania planu po zmianach były m.in. nie w pełni wykorzystane środki z przyznanych dotacji, absencji komisarzy wyborczych i pracowników Delegatury KBW.

Wydatki na dotacje wyniosły łącznie 17 070,5 tys. zł i stanowiły 86,0 % ogółu wydatków Delegatury KBW. Dotacje przeznaczone były na:

- aktualizację danych w CRW (rozdział 75101) – 207,6 tys. zł,
- przechowywanie depozytu dokumentacji z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych 15 października 2023 r. (rozdział 75108) – 3,9 tys. zł,
- wybory samorządowe⁸ (rozdział 75109) – 11 293,6 tys. zł,
- przechowywanie depozytu dokumentacji z referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego 15 października 2023 r. (rozdział 75110) – 2,4 tys. zł,
- na wybory do PE⁹ (rozdział 75113) – 5 563,0 tys. zł.

W 2024 r. Delegatura KBW przekazała ww. dotacje 59 jst, w tym: 51 gminom i miastom, siedmiu powiatom i jednemu samorządowi wojewódzkiemu – w przypadku wyborów samorządowych oraz 51 jst w związku z aktualizacją danych w CRW oraz wyborami do PE.

(akta kontroli str. 91-124, 130-131, 149-306)

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ W tym m.in. na: ustalenie, sporządzenie i aktualizację spisu wyborców, wykonanie kart do głosowania, wypłatę zryczałtowanych diet członków gminnych/miejskich komisji wyborczych, obwodowych komisji wyborczych i mężów zaufania, transport materiałów wyborczych do Archiwum Państwowego.

⁹ W tym m.in. na: druk obwieszczeń o podziale na obwody głosowania i o siedzibach obwodowych komisji wyborczych, plakatowanie obwieszczeń wyborczych, wypłatę zryczałtowanych diet członków obwodowych komisji wyborczych i mężów zaufania.

Badanie przeprowadzono na wybranej celowo próbie 11 gmin, którym w 2024 r. przekazano dotacje na: aktualizację danych w CRW, wybory samorządowe¹⁰ i wybory do PE, w łącznej wysokości 3 418,6 tys. zł. Łączne wydatki badanych jst z tego tytułu wyniosły 3 331,0 tys. zł (tj. 97,4 % przekazanych dotacji). Kontrola wykazała, że:

- wysokość kwot dotacji przekazanych jst została prawidłowo obliczona z uwzględnieniem m.in. liczby wyborców w danej jst oraz wskaźników kalkulacyjnych, określonych przez Szefa KBW¹¹,
- dotacje zostały przekazane w terminach umożliwiających realizację ww. zadań, tj. zgodnie z art. 124 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy,
- w wyniku realizacji wydatków zrealizowane zostały zaplanowane cele, na które przyznano dotacje,
- pracownicy KBW nie weryfikowali efektów rzeczowych udzielonych dotacji na wybory samorządowe i wybory do PE u beneficjentów, ponieważ – jak wyjaśniła Dyrektor Delegatury KBW – realizację zadań potwierdzano m.in. na podstawie: przekazywanych przez jst obwieszczeń o okręgach lub obwodach wyborczych oraz o kandydatach, uchwał komisji świadczących o podjęciu przez nie działań, sprawowanego nadzoru nad prawidłowością druku kart w wyborach samorządowych przez komisarzy wyborczych, udział obsługi informatycznej wyborów w testach i szkoleniach, meldunki z jst w przededniu wyborów o przygotowaniu lokali wyborczych, braku wpływu skarg dotyczących lokali wyborczych i spisów wyborców. Ponadto w zakresie aktualizacji danych w CRW z wyjaśnień Dyrektor Delegatury KBW wynikało, że potwierdzeniem realizacji zadań w tym zakresie były sporządzane przez jst i weryfikowane przez Delegaturę KBW meldunki kwartalne, a także brak skarg i reklamacji składanych przez wyborców w tym zakresie,
- pracownicy Delegatury KBW dokonali oceny wykorzystania udzielonych dotacji na podstawie przedkładanych przez jst: informacji o przeznaczeniu i wydatkowaniu dotacji przyznanej na przygotowanie i przeprowadzenie wyborów samorządowych i wyborów do PE¹² oraz Rb-50, w wyniku której nie stwierdzono przypadków wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem. W przypadku jednej jst ww. informacja dotycząca wyborów samorządowych obejmowała środki wykorzystane na przeprowadzenie wyborów ponownych, a w przypadku jednej – nie obejmowała środków wydatkowanych na przeprowadzenie wyborów ponownych i uzupełniających w ramach wyborów samorządowych, co opisano w pkt 1 sekcji Stwierdzone nieprawidłowości,
- w przypadku wyborów samorządowych ww. informacje złożone przez pięć jst nie uwzględniały informacji na temat wysokości środków wykorzystanych na transport materiałów wyborczych do Archiwum Państwowego, a w przypadku wyborów do PE – czterech jst, co opisano w pkt 1 sekcji Stwierdzone nieprawidłowości,
- Delegatura KBW przeprowadziła kontrole wykorzystania dotacji w: dwóch gminach w zakresie dotacji na wybory samorządowe¹³ oraz w 10 w zakresie

¹⁰ W tym w przypadku jednej gminy w ramach wyborów do samorządu na wybory uzupełniające i ponowne, a w przypadku jednej – na wybory ponowne w ramach wyborów samorządowych.

¹¹ W pismach z: 19 października 2023 r. (dla aktualizacji danych w CRW), 16 stycznia 2024 r. (dla wyborów samorządowych), 26 lutego 2024 r. (dla wyborów do PE) oraz 26 kwietnia 2024 r. (dla wyborów m.in. ponownych i uzupełniających).

¹² Odpowiednio na 12 lipca 2024 r. oraz 20 września 2024 r.

¹³ Na podstawie przedłożonych (według stanu na 12 lipca 2024 r.) przez jst dokumentów m.in. faktur, list płac, list obecności.

dotacji na wybory do PE¹⁴ z łącznie 22 udzielonych dotacji. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Dyrektor Delegatury KBW wyjaśniła, że nie opracowano planu kontroli na 2024 r., a o przeprowadzeniu kontroli decydowała na bieżąco według własnego osądu m.in. na podstawie przedkładanych ww. informacji,

- w ramach weryfikacji i oceny wykorzystania przez jst dotacji na aktualizację danych w CRW, weryfikowane były w Delegaturze KBW m.in.: składane kwartalnie przez jst sprawozdania Rb-50, meldunki kwartalne z CRW oraz roczne informacje o aktualizowaniu danych w CRW w 2024 r. Dyrektor Delegatury KBW wyjaśniła, że ww. informacje będą stanowiły podstawę do wytypowania jst do kontroli wydatkowania środków w oparciu o dokumenty finansowe, co odbywa się po zakończeniu roku budżetowego z uwagi na wydatkowanie środków z dotacji przez jst w ciągu całego roku. Ponadto z wyjaśnień Dyrektor Delegatury KBW wynikało, że – w ramach czynności kontrolnych nad aktualizowaniem danych w CRW:
 - w oparciu o meldunki kwartalne weryfikowano prawidłowość podanych wartości liczbowych, w tym w porównaniu do poprzednich okresów,
 - w przypadku stwierdzenia zmian w liczbie wyborców przekraczających 0,5% podejmowane były działania wyjaśniające,
 - wyjaśnieniom poddawane było występowanie wyborców nieprzypisanych do stałego obwodu głosowania,
- nie zatwierdzano rozliczeń dotacji, co opisano w pkt 2 sekcji Stwierdzone nieprawidłowości,
- przyznane dotacje w części niewykorzystanej przez jst zostały zwrócone w terminie, o którym mowa w art. 168 ust. 1 ufp,
- przedłożone przez gminy i miasta sprawozdania RB-50 o dotacjach i wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami zostały zweryfikowane przez Delegaturę KBW pod względem ich prawidłowości.

(akta kontroli str. 9-90, 125-902)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Delegatura KBW nierzetelnie dokonywała weryfikacji wykorzystania dotacji przyznanych siedmiu jst, ponieważ przeprowadzono ją na podstawie przedłożonych na wezwanie Dyrektora Delegatury KBW informacji o przeznaczeniu i wydatkowaniu dotacji celowej przyznanej na przygotowanie i przeprowadzenie wyborów samorządowych i wyborów do PE, które nie zawierały danych dotyczących środków wykorzystanych na:
 - transport materiałów wyborczych do Archiwum Państwowego w przypadku pięciu jst w ramach wyborów samorządowych, w czterech jst w ramach wyborów do PE,
 - przeprowadzenie ponownych i uzupełniających wyborów samorządowych w jednej jst,co mogło skutkować nie stwierdzeniem przypadków m.in. wykorzystania dotacji w niepełnej wysokości.

(akta kontroli str. 340-391, 442-546, 596-787)

Z wyjaśnień Dyrektor Delegatury KBW, odpowiedzialnej za powstanie nieprawidłowości, wynikało m.in., że badanie wykorzystania dotacji było

¹⁴ Na podstawie przedłożonych (według stanu na 20 września 2024 r.) przez jst dokumentów m.in. faktur, list płac, list obecności.

prorowadzone w oparciu o nadesłane informacje, sporządzone na przekazanym jst formularzu rozliczenia, co dawało możliwość weryfikacji m.in. prawidłowości wydatkowania dotacji i nie wnoszono o dodatkowe udokumentowanie poniesionych wydatków. Ponadto z wyjaśnień Dyrektor Delegatury KBW wynikało, że przekazanie dokumentacji wyborczej możliwe było dopiero po zakończeniu procedur związanych w protestami wyborczymi, a Delegatura KBW w wyniku prowadzonych rozmów roboczych posiadała wiedzę, o tym że jst prowadziły rozeznanie rynku w tym zakresie.

(akta kontroli str. 125-129, 139-148)

W ocenie NIK rzetelność działania wymaga, aby weryfikacja wykorzystania dotacji obejmowała całość środków przyznanych na realizację zadań wyborczych.

2. Dyrektor KBW nie zatwierdziła rozliczenia 33 dotacji przyznanych na aktualizowanie danych w CRW, na wybory samorządowe i wybory do PE udzielonych 11 objętych badaniem jst mimo, że celem rozliczenia dotacji jst złożyły wymagane przez Delegaturę KBW informacje o: aktualizowaniu danych w CRW w 2024 r., przeznaczeniu i wydatkowaniu dotacji celowej przyznanej na przygotowanie i przeprowadzenie wyborów samorządowych oraz wyborów do PE w 2024 r.¹⁵ Było to niezgodne z art. 152 ust. 2 ufp, który stanowił, że zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia przedstawienia tego rozliczenia.

(akta kontroli str. 340-902)

Z wyjaśnień Dyrektor Delegatury KBW, odpowiedzialnej za powstanie nieprawidłowości, wynikało, że nie zatwierdzano rozliczeń dotacji, ponieważ przepisy te nie dotyczyły Delegatury KBW oraz dotacji przez nią przyznawanych.

(akta kontroli str. 139-148)

NIK nie przychyła się do złożonych wyjaśnień, ponieważ zatwierdzenie rozliczenia dotacji dotyczy także podmiotów upoważnionych do ich udzielania na podstawie art. 149 ust. 2 ufp, w tym dyrektorów delegatur KBW.

V. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

- 1) Zapewnienie weryfikowania wykorzystania dotacji w odniesieniu do całości przyznanych jst środków.
- 2) Zatwierdzanie rozliczeń dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym w wymaganym przepisami terminie.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

¹⁵ Ww. informacje zostały złożone w odpowiedzi jst na pisma Dyrektora Delegatury KBW z dnia: 30 grudnia 2024 r., 5 lipca 2024 r. oraz 10 września 2024 r.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹⁶ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 21 marca 2025 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor
Tomasz Słaboszowski

Kontrolerzy:
Marta Gajewska
główny specjalista kontroli
państwowej

.....
Podpis

.....
Podpis

¹⁶ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego na adres do doręczeń elektronicznych NIK. W przypadku zaś doręczenia przesyłki listowej z zastrzeżeniami przez operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia.